

Punkt z widokiem na ul. 17 Marca i Pl. 3 Maja

Historycznie teren obecnego Placu 3-go Maja od XV wieku nazywano Fleischerfeld, czyli patrymonium wydzielonym dla rzeźników. Dzisiejszy układ przestrzenny to efekt prac z 1921 roku kiedy to został zorganizowany i urządzony z licznymi nasadzeniami sprowadzonymi z lasu nad Nogatem. Wówczas Plac otrzymał nazwę Deutsch-Ordensplatz – Plac Zakonu Niemieckiego nazwany na cześć 152 Pułku Piechoty im. Zakonu Niemieckiego, którego siedziba znajdowała się w pobliskich koszarach.

Kompleks „czerwonych koszar” powstał w latach 1902-1906 przy czynnym udziale finansowym miasta. 1 października 1906 roku uroczyste zajęł je przeniesiony z Ławy sztab i 1 Batalion 152 Pułku Piechoty im. Zakonu Niemieckiego (nazwę nosił od 1902 roku). Koszary rozbudowano w latach 1908-1911. Na czas plebiscytu w 1920 roku koszary zajęła kampania włoskiej lekkobroej piechoty Bersaglieri. W grudniu 1920 roku pomieszczenia zajęły dwie kompanie 3 Pruskiego Pułku Piechoty, zmieniony w 1935 roku w 45 Pułk Grenadierów. W Malborku znajdował się jego sztab, 1 batalion, 13 kompania miotaczy min i 14 kompania przeciwpancerna. Po II wojnie znajdowały się tu różne jednostki. Obecnie kompleks stanowi bazę dla 22 Bazy Lotnictwa Taktycznego im. gen. bryg. pil. Stanisława Skalskiego. Za ogrodzeniem koszarowym można dostrzec samolot TS 11 Iskra 8n/s 1H-0510 oraz kamień ku czci Tadeusza Sołtyka – konstruktora wspomnianego samolotu. Pomnik został odsłonięty 19 marca 2005 roku. Inną ciekawostką jest włoska haubica 149/19 model 37, kaliber 150 mm. Brała ona udział w walkach o Malbork w 1945 roku, odnaleziona podczas prac budowlanych pod nowy budynek Szkoły Podstawowej nr 3.

W 1925 roku na placu odsłonięto pomnik poświęcony 2 250 żołnierzom malborskiego 152 Pułku Piechoty im. Zakonu Niemieckiego, którzy polegali na frontach I wojny światowej (wśród nich było 81 oficerów, 211 podoficerów i 2 258 szeregowych). Pomnik zaprojektował ówczesny konserwator zamku – doktor Bernhard Schmid (1872 – 1947). Został zniszczony w 1945 roku.

Po II wojnie światowej na rogu ulic 17 Marca i Grunwaldzkiej zorganizowano cmentarz Armii Radzieckiej, gdzie w pierwszych trzech miesiącach 1945 roku pochowano 324 żołnierzy. Zlikwidowano go w 1955 roku. Ekshumowanych pochowano na cmentarzu przy ulicy 500-lecia. Na cmentarzu ustawiono również pomnik w formie łuku z tablicami (rozebrany dopiero w 1972 roku).

W 1965 roku w dwudziestą rocznicę zdobycia Malborka przez Armię Czerwoną w miejscu dawnego pomnika pułku ustawiono na specjalnym postumencie działo samobieżne ISU-122S. Wykonany został wg projektu Zdzisława Białkowskiego. W czasach Polski Ludowej miejsce manifestacji i innych uroczystości o charakterze politycznym. W związku z ustawą dekomunizacyjną przyszłość tego wozu bojowego stała pod sporym znakiem zapytania. Urząd Miasta w Malborku podjął jednak starania o uratowanie tego zabytku militarnej techniki. Usunięto więc źle kojarzoną gwiazdę o wiadomej kolorystyce, a treść zniekształcająca historię została zastąpiona bardziej neutralnym opisem. Zaś samo działo otrzymało barwy historyczne oraz pierwotny numer. Należy podkreślić, że malborskie działo powstało na zamówienie Ludowego Wojska Polskiego pod koniec lat 40-tych i trafiło do jednostki w Ostródzie, skąd przyjechało prosto do Malborka. Obecnie stanowi eksponat Muzeum Miasta Malborka.

Podobnie, jak Plac Wolności, część ulicy pomiędzy 17 Marca a Jagiellońską nosi również nazwę Placu 3 Maja. Przed wojną była to osobna ulica o nazwie Pfaffertstrasse (ulica Clemensa Pfaffertta ostatniego dowódcy 152 Pułku Piechoty im. Zakonu Niemieckiego). Pod numerem 4 znajduje się Wojskowa Komenda Uzupełnień, która wprowadziła się do budynku w grudniu 1989 roku. W 2019 roku w czasie prac konserwatorskich odtworzono malowidła ścienne na klatce schodowej. Spod warstwy farby odsłonięto wizerunek sztandaru 3. Pruskiego Pułku Piechoty, którego pododdziały przebywały od 1920 roku w koszarach przy obecnej ulicy Jagiellońskiej. Odsłonięto również herby trzech miast: Jawora, Strzegomia i Malborka.